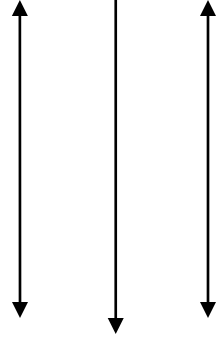

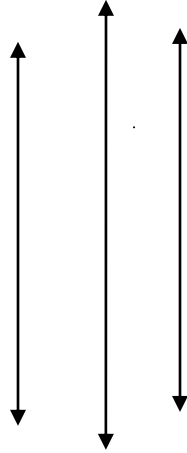
गाउँसभा बैठकमा २०७७ साल आषाढ १० गते बुधबार

अध्यक्ष श्री बालकृष्ण शर्मा आचार्यज्यूले

प्रस्तुत गर्नु भएको

गाउँसभाबाट पारित आर्थिक बर्ष २०७७/७८ को
नीति तथा कार्यक्रम

मालारानी गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
खनदह,अर्घाखाँची।

गाउँसभाका आदरणीय उपाध्यक्ष ज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
ज्यू, सदस्य ज्यूहरु , तथा कर्मचारी मित्रहरु

मालारानी गाउँपालिकाको अध्यक्षको हैसियतले यस गाउँसभाको बैठकमा आगामी आर्थिक बर्ष २०७७/७८ को बजेट नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिरहँदा मलाई गौरवको महशुस भएको छ । यस अवसरमा देशलाई संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाको क्रममा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण महान् शहीदहरु प्रति भावपुर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । यस ऐतिहासिक अवसरमा राष्ट्रियता र स्वाधिनताको रक्षा गर्दै न्यायपूर्ण समाज निर्माण र समृद्धिको दिशामा रहेको महान् नेपाली नागरिक तथा त्यसमा महत्वपूर्ण योगदान पुर्याएका मालारानी गाँउपालिकाका जनताहरु र समग्र राजनीतिक नेतृत्वप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु ।

स्थानीय तहको निर्वाचन भएको करिब ३ वर्षको अबधिमा जनप्रतिनिधिमुलक लोकतान्त्रिक पद्धतिबाट गाउँपालिकावासीले खोजेको सेवा,चाहेको विकास,परिकल्पना गरेको समाज निर्माणको लागि मालारानी गाउँपालिकाले संघ र प्रदेशको सहकार्यबाट स्रोत,साधन र अवसरको अधिकतम परिचालन गर्दै समृद्धि तर्फ अघि बढ्ने आधार तयार भैसकेको अवस्थामा विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोभिड- १९ बाट हाम्रो गाउँपालिका पनि अछुतो रहन सकेन र उक्त रोगको संक्रमणबाट एक जनाको मृत्यु भईसकेकोले निज मृतक प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । राष्ट्रले हासिल गरेको युगान्तकारी राजनीतिक उपलब्धिको जगमा रहेको वर्तमान संघिय सरकारको “ समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली,, को राष्ट्रिय सोच हासिल गर्ने मार्गमा हाम्रो गाउँपालिकाले पनि “ **कृषि, पशुपालन र पर्यटन**

विकासमा पुर्बाधार, प्रविधि हस्तान्तर र सहकारी, समृद्ध मालरानीको मूल आधार,, भन्ने दिर्घकालिन सोच तय गरि सो मार्गमा दृढताकासाथ अघि बढेको छ । यसै क्रममा सामाजिक न्याय सहितको तीव्र विकास, सु-शासन सहितको जन-उत्तरदायी गाउँपालिका र सभ्य एवं कर्तव्यनिष्ठ समाज स्थापना गर्नमा गाउँपालिका प्रतिबद्ध रही सामाजिक रुपान्तरणका अभियानहरुलाई क्रमशः निश्कर्षमा पुर्याउँदै आएको व्यहोरा यो सम्मानीत सभामा स्मरण गराउन चाहान्छु ।

चालु आर्थिक बर्षको गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनबाट सु-शासन विकास र कृषिमा गरिएको आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण र यान्त्रीकरणको नीति तथा कार्यक्रमबाट स्वरोजगारका आधारशिला निर्माण भई युवाहरुबाट विभिन्न कृषि तथा पशुपालन फर्महरुको स्थापना र लगानी हुनु, वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरुले विभिन्न फर्महरुको स्थापना गर्नु, प्राविधिक शिक्षा गाउँपालिका भित्रै हासिल गर्न पाउने अवसरको सृजना हुनु, गाउँपालिकाबाटै स्वास्थ्य संस्थामा ल्याव सेवा र बर्थिङ् सेन्टरको स्थापना हुनु, हाटबजारको स्थापना र संचालन, सडकहरुको स्तरोन्नती, विपन्न परिवारका घरहरुको आवास निर्माण तथा खरका छाना विस्थापन र पर्यटन पुर्बाधारको विकासमा देखिएको उपलब्धीलाई शुक्ष्म रुपमा अध्ययन गर्दा गाउँपालिका भित्रको चरम गरिवी, विपन्नताको स्थितिमा रहनु पर्ने वाध्यात्मक अवस्था अन्त्यतर्फ उम्मुख हुन थालेको अवस्था छ । उल्लेखित क्षेत्रमा आएको परिवर्तनको अवस्थालाई विज्ञहरुबाट मापन तथा विश्लेषण गरी सूचकमा आधारित नतिजालाई जस्ताको तस्तै आगामी दिनमा सार्वजनिक गरिने छ ।

आगामी आर्थिक बर्ष २०७७/७८ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधान, संघिय सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, पन्ध्रौं योजना र दिगो विकासका लक्ष्यलाई मुख्य आधार बनाइने छ । यो वर्ष हासिल भएका उपलब्धीहरु संस्थागत गर्दै गाउँपालिकाबासीका सामाजिक र आर्थिक हित प्रबर्द्धन गर्न, समान अधिकार, समान अवसर, स्रोत र साधनको न्यायिक

वितरणमा जोड दिइने छ । साथै गाउँपालिका भित्रका राजश्व परामर्श समिति लगायत अन्य समितिका राय सुझाव र निर्णयहरू, संघ संस्था तथा सामाजिक अगुवा र राजनीतिक नेतृत्वहरूका प्राप्त सकारात्मक सुझावहरूलाई ध्यान पुर्याएको छ ।

आदरणीय गाउँसभाका उपाध्यक्ष र सदस्य ज्यूहरू,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का नीति तथा कार्यक्रमहरू पेश गर्न चाहान्छु ।

१.आर्थिक विकास:

१.१ पर्यटन र संस्कृति संरक्षणतर्फ:

- क. मालारानी गाउँपालिका वडा नं.३ का तत्कालिन वडा अध्यक्ष स्व.जीवन कुमार चौहानको स्मृति भवन निर्माण गरी पार्क र शालिक स्थापना कार्यलाई आ.व.२०७७/७८ मा निरन्तरता दिइने छ ।
- ख. यस मालारानी गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका संभाव्य पर्यटकीय स्थलको पूर्वाधार विकासको माध्यमबाट पर्यटकीय गन्तव्य क्षेत्रको रुपमा पहिचान गराइने छ ।
- ख. नरसिंहस्थान, मालारानी मन्दिर, मनचिन्ते पानी, जालकाँडाक्षेत्र, दारेघोडा, खनगुफा, ऐतिहासिक महत्व बोकेको भागिरथी स्मृती प्रतिष्ठान, सिमे देउराली, भण्डारथुम खेलमैदान, बराहथान खेलमैदान ,कोदाले छहरामाई क्षेत्र, रागामारे ऐतिहासिक भगवती मन्दिर, लोहोरीको लेकमा विभिन्न आकर्षक पर्यटकीय पूर्वाधार विकासका संरचनाहरू निर्माण गर्नुका साथै डिपिआर तयार भएका क्षेत्रमा सोही बमोजिम क्रमशः निर्माणको कार्यलाई अगाडि बढाई पर्यटकीय गन्तव्यको क्षेत्रको पहिचान मार्फत स्वरोजगारीका अवसरहरू सृजना गरिने छ ।
- ग. यस मालारानी गाउँपालिकाको अवसरको रुपमा रहेका पर्यटकीय सडकहरू पोखरा-सुर्खेत सडक र सालझण्डी-ढोरपाटन सडकहरू यस मालारानी

गाउँपालिकाको समृद्धिका लागि अवसरको रूपमा रहेकोले सो सडकबाट आवत- जावत गर्ने आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूलाई कम्तीमा यहाँका होमस्टे, गेष्टहाउस, कटेजहरूमा एक दिन बास तथा अन्य मनोरञ्जन लिने वातावरणको सृजना गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

घ . यस गाउँपालिका भित्र रहेका परम्परागत संस्कृतिहरूलाई सम्पत्तिको रूपमा संरक्षण र प्रवर्द्धन गरी त्यस्ता परम्परागत भेषभुषाको रूपमा रहेका पञ्चेबाजा, भजनकिर्तन, फागुनाच, सोरठी, तिज गीत, देउसी-भैलो, सराँय नाच आदिलाई पर्यटन व्यवसायमा आवद्ध गरी सोको माध्यमबाट मालारानी बासीको आय आर्जनमा वृद्धि गराउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

ङ. यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संभावनाको रूपमा रहेको जडिबुटी तथा अन्य स्थानीय उत्पादन (उखु, टिमुर, सिलिटिमुर, पखानबेद, तेजपत्ता, सिस्नो, वाँसजन्य आकर्षक सामाग्री आदि) लाई लघुउद्यम मार्फत गुणस्तरीय मिनी प्याकेटमा व्यवस्थापन गरि पर्यटन व्यवसायमा रूपान्तरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

छ. वामरुकमा स्थापना भएको होमस्टेलाई संस्थागत र थप व्यवस्थित गरी संचालनमा ल्याइने छ ।

१.२ कृषि तथा पशुपालनतर्फ: {

क. गाउँपालिकाको प्रमुख संभावनाका रूपमा रहेको र प्राथमिकतामा परेको निर्वाहमूखी कृषि तथा पशुपालन व्यवसायलाई आधुनिकीकरण र यान्त्रीकरणको माध्यमबाट व्यवसायीकरण गर्नको लागि कृषक दर्ता व्यवस्थापन कार्यक्रमबाट कृषकहरूलाई उत्प्रेरित गरिने छ ।

ख. कृषि उत्पादनलाई उचित मुल्य सहितको बजारीकरण सन्जालमा जोड्नको लागि विभिन्न स्थानमा कृषि उपज संकलन केन्द्रको निर्माण र निर्माणाधिन

अवस्थामा रहेका कोल्ड स्टोर र अन्य ३ स्थानका चिस्यान केन्द्रलाई आगामी आ.व.मा सञ्चालनमा ल्याउनुका साथै कोशेली घरलाई थप प्रभावकारी बनाउनको लागि अनुदानको व्यवस्था मिलाइने छ ।

ग. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका घरेलु तथा वन्य जडिबुटीको पहिचान, उत्पादन, संकलन र बजारीकरणको लागि उद्यमी तथा संकलन कर्तालाई प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरू ल्याइने छ ।

घ. कृषिको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिको लागि विभिन्न पकेट क्षेत्र बनाई कृषकहरूलाई कृषियन्त्र, किटनाशक औषधी, आवश्यक प्राविधिक सेवा लगायत कृषकको मागमा आधारित रही सेवा प्रदान गर्दै कृषि पेशालाई आकर्षित बनाई स्वरोजगारका अवसरहरू सृजना गरिने छ ।

ङ . यस गाउँपालिकाको प्रमुख संभावनाको रूपमा रहेको मासुजन्य र दुग्ध जन्य पशुपालन व्यवसायलाई पकेट क्षेत्र तोकी उत्पादित वस्तुलाई सहजरूपमा बजारीकरण तथा खपत हुने व्यवस्था मिलाई व्यवसायीको संभाव्य लागत क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्ने कार्यक्रमहरू ल्याइने छ ।

च. गाउँपालिका क्षेत्रका कृषकहरूको बाली र पशुजन्य उत्पादनको मूल्याङ्कन गरी उत्कृष्ट बाली र पशुपन्छीजन्य वस्तु तथा सेवा उत्पादक कर्तालाई प्रोत्साहन स्वरूप अनुदान दिने व्यवस्थाको थालनी गरिनेछ ।

छ. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका खेतीयोग्य जमिनलाई व्यवस्थापन गर्न चक्लाबन्दीका कार्यक्रम ल्याई बाँझो जमिन उपयोग र रोजगारी सृजनाको लागि भुमीबैंक स्थापना गर्न तदारुकताका साथ आवश्यक पहल गरिनेछ ।

झ. स्मार्ट कृषि गाउँको कार्यक्रम सञ्चालन भएको वामरुकलाई बाख्रा पकेट तथा तरकारी क्षेत्रको रूपमा गरिएको विकासको मूल्याङ्कन गरी थप प्रभावकारीताको लागि साझेदारीका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छन् ।

ज. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका कृषि तथा पशुजन्य फर्महरूको सुधार तथा विकासको लागि फर्मको उत्पादन क्षमताको आधारमा अनुदान प्रदान गर्ने र नीतिलाई थप व्यवस्थित बनाइने छ ।

ट.कृषि तथा पशुपंछी उपजको चेकजाँच र औषधोपचारको लागि गाउँपालिका स्तरबाट प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउनको लागि पहल गरिनेछ ।

ठ. उत्पादनलाई बढवा दिनको लागि आवश्यकता बमोजिम सिंचाई पोखरीहरू, सिमेन्ट पोखरीहरू, प्लाष्टिक पोखरीहरू निर्माण तथा सिंचाईका मुहानहरू संरक्षणका योजना तथा साना सिंचाइका कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याइने छ ।

१.३ उद्योग तथा वाणिज्यतर्फ:

क. औद्योगिक ग्रामको लागि देउराली गुफा आसपासको क्षेत्रमा जग्गा छनौट भई सकेकोले आ.व.२०७७/७८ मा औद्योगिक ग्रामको स्थापना र सञ्चालन गरिनेछ ।

ख.सिलाइ बुनाइ,अचार उत्पादन,भगत सर्वजित, हेयर ड्रेसिङ जस्ता पेशालाई प्रवर्धन गर्न पेशास्थलको सुधार र पेशाको विकासको लागि पहिचान, छनौट र अनुदान तथा प्रविधि प्रदान गरी साना तथा घरेलु उद्योगलाई टेवा पुर्याइने छ ।

ग.विपन्न वर्गका जनताको आर्थिकस्तरमा सुधार ल्याउनको लागि साना तथा घरेलु उद्योगको सम्भाव्यता अध्ययन गरी स्थापना र विकास गर्ने नीतिलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।

घ.संभाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व वृद्धि र बजार प्रतिस्पर्धा गर्नको लागि कम्तीमा ५ जनाको समूहमा प्रविधि हस्तान्तरण गरिने छ ।

ड.मानव जीवनमा प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने खाद्यवस्तुमा गुणस्तरीयता सुनिश्चितताको लागि अखाद्य वस्तु विक्री वितरणलाई नियन्त्रण गरिने छ । साथै त्यस्ता माल

वस्तु विक्री- वितरण गर्ने व्यापारी तथा व्यावसायीलाई कानुनी दायरामा ल्याइने छ ।

१.४ . सहकारी तर्फः

- क. गाउँपालिकाभिन्नका सहकारी संस्थामार्फत् जनताको जीवनस्तर र आर्थिकस्तर सुधार गर्नको लागि उत्पादनको क्षेत्रमा गरिब तथा विपन्न वर्गलाई प्राथमिकता दिई वित्तीय लगानी गर्न अभिप्रेरित गरिने छ ।
- ख. कृषि उत्पादनलाई सामुहिकता र सहकारीमा आबद्ध गराउनको लागि कृषियन्त्र र प्रविधिलाई सहकारी संस्थामार्फत हस्तान्तरण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- ग. सहकारीहरुको संस्थागत विकासका लागि सहकारिता सम्बन्धी क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- घ. गाउँपालिका भित्रका सहकारीहरुको नियमन र अनुगमनको कार्यलाई थप प्रभावकारिता ल्याइने छ ।

२. सामाजिक विकासतर्फः

२.१ शिक्षा, युवा तथा खेलकुदतर्फः

- क. आधारभुत तथा माध्यमिक तहको शिक्षामा सबै बालबालिकाहरुको पहुँच र गुणस्तरको सुनिश्चितता प्रदान गर्न विद्यार्थी भर्ना, पठनपाठनमा नियमितता र शैक्षिक उपलब्धी वृद्धिको लागि गाउँपालिकास्तरीय, वडास्तरीय र समुदायस्तरीय अनुगमनलाई संस्थागत गरिने छ ।
- ख. तहगत तथा विषयगत शिक्षक दरवन्दी अपर्याप्त रहेका विद्यालयलाई आवश्यकताको आधारमा शिक्षण सहयोग अनुदानको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै सोको दायरा विस्तार गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

- ग. कम्तीमा आधारभूत तहको कक्षा ६-८ र माध्यमिक तह सञ्चालित सम्पूर्ण विद्यालयलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाई विद्यालयको शैक्षणिक तथा प्रशासनिक कामकाजलाई सहज बनाउन कम्प्युटर प्रणालीमा आधारित बनाइने छ ।
- घ. प्रारम्भिक बालविकासका बालबालिकाहरुको सिकाइ सहजीकरणको लागि विद्यालयको माग र कार्यान्वयन क्षमताको आधारमा डिजिटल प्रविधिका सिकाइ सामग्रीको लागि अनुदान प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ङ. विद्यालयको जिन्सी तथा लेखा प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउन प्रत्येक विद्यालयका लेखासम्बन्धी काम गर्ने प्रधानाध्यापक र विद्यालय सहायक कर्मचारीलाई क्षमता विकासको लागि तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्न व्यवस्था मिलाइने छ ।
- च. कम्प्युटर इन्जिनियरिङ्ग र सिभिल इन्जिनियरिङ्ग तर्फका प्राविधिक शिक्षाका कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा आइसकेका र सोको सुधार तथा विकासको लागि प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने र प्राविधिक शिक्षा सञ्चालन गर्न इच्छुक विद्यालयलाई उत्प्रेरित गरिने छ ।
- छ. प्रारम्भिक बालविकास सहजकर्ता, विद्यालय कर्मचारी र सामुदायिक परिचालिकाको न्यूनतम पारिश्रमिकको व्यवस्थाको लागि केन्द्र र प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी उनीहरुको श्रमको मूल्य र जीवनको हकलाई सम्बोधन गर्न पहल गरिने छ ।
- ज. गाउँपालिकास्तरको आधारभूत शिक्षा परीक्षा कक्षा ८ को परीक्षाको सञ्चालन, व्यवस्थापन र अनुगमनलाई व्यवस्थित बनाउन कार्यविधि निर्माण गरिने र आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाइने छ ।

- झ. अंग्रेजी माध्यमको शिक्षण सिकाइ कार्यक्रमको प्रभावकारिताको अनुगमन गरी गाउँपालिकामा सुझाव पेश गर्नको लागि वडास्तरको उच्चतम विद्यालयलाई जिम्मेवार बनाइ सम्बन्धित वडा कार्यालयको नेतृत्वमा उक्त कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ञ.शैक्षिक सत्र २०७७ बाट माध्यमिक तह सञ्चालनको अनुमति प्राप्त गरेको बालशिक्षा माध्यमिक विद्यालय मालारानी-८, कमेरेपानीको विद्यालयको सुधार तथा विकासको गर्न विषयगत शिक्षक व्यवस्थाको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- ट. विद्यालयमा खानेपानी तथा शौचालयको प्रभावकारी व्यवस्थतालाई पूर्णता प्रदान गरिने छ । विद्यालयमा भर्ना भएका किशोरीहरुको रजस्वला व्यवस्थापनको लागि सेनेटरी प्याड खरिद, वितरण तथा विसर्जनको प्रभावकारिताको अनुगमनलाई जोड दिई किशोरीहरुको विद्यालय छाड्ने र नियमितता नहुने समस्यालाई निराकरण गरिने छ ।
- ठ.विद्यालयको सिकाइको पहुँच र गुणस्तरलाई अभिवृद्धि गर्न गाउँपालिकाभित्रका विषयगत शिक्षक, सेवा निवृत्त शिक्षक तथा शिक्षाविद्हरु लगायतको समूह बनाई समूह निरीक्षणमा जोड दिइने छ ।
- ड. विद्यालयका बालबालिकाहरुको प्रतिभाको पहिचान र विकासको लागि आवश्यक पर्ने स्रोत र साधनको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ढ. आर्थिक अभावको कारण माध्यमिक तहसम्मको पठनपाठनबाट कोही पनि बालबालिका बञ्चित हुने अवस्था सृजना नगराउनको लागि शैक्षिक सामग्री, पोशाक तथा छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ण.समुन्नत राज्य निर्माणमा युवाहरुको सहभागितालाई आत्मसाथ गर्दै उनीहरुको क्षमता र सीपलाई सदुपयोग गर्नको लागि युवाहरुलाई युवा संसदको

माध्यमबाट संस्थागत रूपमा आवद्ध गराउँदै युवा उद्यमका कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

ढ.युवाहरूको सीप र प्रतिभाको पहिचान गरी उनीहरूको सीप र प्रतिभाको आधारमा सामाजिक जागरण, सामाजिक रूपान्तरण र गाउँपालिकाको सम्वृद्धिको लागि परिचालन गरिने छ ।

ण.युवाहरूको व्यवहार कुशल सीप, जीवनोपयोगी सीप, कार्यकौशल सीप र पेशागत सीपको विकास र उपयोगको लागि युवा परामर्श तथा जागरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

त. स्थानीयस्तरमा रहेका खेलकुदका प्रतिभाहरूको मनोबललाई उँचो बनाउन जिल्ला, प्रदेश तथा राष्ट्रियस्तरमा प्रतिष्पर्धा गर्न इच्छुक खेलाडी वा समूहलाई आवश्यक प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरू ल्याइने छ ।

२.१ स्वास्थ्य तर्फ:

क. जनताको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने मौलिक अधिकारलाई सुनिश्चित गर्नको लागि पालिका स्तरमा १५ सैयाको अस्पताल निर्माण गरी सेवा सञ्चालन गरिने छ ।

ख.कोरोना महामारीको संक्रमणको परिस्थितिलाई नियमित आँकलन गर्दै सोको रोकथाम, नियन्त्रणको लागि आवश्यक सार्वजनिक क्वारेन्टाइन स्थल, होम क्वारेन्टाइन स्थल, आइसोलेशन स्थलको प्रभावकारी व्यवस्थापन र चेकजाँच एवं औषधोपचारमा कुनै पनि तवरले कमी हुन नदिने गरी वडा कार्यालय र गाउँपालिका एवं विभिन्न संघ/ संस्थाहरूमार्फत समन्वय र सहयोगको

वातावरण सृजना गरी यथाशिघ्र जोखिमबाट मुक्त हुन प्रभावकारी कदम अपनाइने छ ।

ग. आ व ७७/०७८ मा वडास्तरमा स्वास्थ्य चौकीका भवन निर्माण कार्यलाई पूर्णता दिई आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई नियमित रूपमा सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

घ. स्वास्थ्य संस्थाको सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन स्वास्थ्य संस्थाको जनशक्ति, भौतिक स्रोत र साधन र औषधिको पर्याप्तताको लागि कमी हुन नदिने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

ङ. सुनौला हजार दिनको कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउनको लागि स्वास्थ्य संस्थाबाट चेकजाँच गराई स्वास्थ्य संस्थामै प्रसुति गराइएका विपन्न गर्भवती किशोरी तथा आमाहरुलाई रु. २ हजारका दरले नगद रकम प्रदान गरिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

च. जनस्तरमा स्वास्थ्य परामर्श तथा चेतना अभिवृद्धिलाई गुणस्तरीय बनाउन स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको लागि क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

२.२. खानेपानी तथा सरसफाईतर्फ:

क. गाउँपालिकामा वास योजना निर्माणको लागि तथ्यांक संकलनको कार्य अन्तिम अवस्थामा पुगेको र सो तथ्यांकलाई थप सत्यापन गर्दै आधारभूत खानेपानी तथा सरसफाईको गुणस्तरीय सुविधा प्रदान गर्नको लागि आ व ७७/७८ मा वास योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा लगिने छ ।

ख. यस गाउँपालिकाको वास कार्यदलद्वारा आ व ७६/७७ मा गरिएको घरधुरी सर्वेक्षणबाट गाउँपालिकाको कुल घरधुरी संख्या ७ हजार ३ सय ८६ रहेकोमा हालसम्म सुरक्षित खानेपानी सुविधा प्राप्त गर्ने घरधुरी संख्या १९ प्रतिशत,

आधारभूत खानेपानी सुविधा प्राप्त घरधुरी संख्या ७२ प्रतिशत, आंशिक खानेपानी सुविधा प्राप्त घरधुरी संख्या ६ प्रतिशत, असुरक्षित खानेपानी उपयोग गरेको घरधुरी संख्या १ प्रतिशत र सतह तथा खोलाखोल्साको खानेपानी उपयोग गर्ने घरधुरी संख्या २ प्रतिशत रहेको अवस्थामा आगामी २ वर्ष भित्रमा शत प्रतिशत घरधुरीमा सुरक्षित खानेपानी सुविधा पुर्याउने गरी वास योजनालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।

ग. गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण घरधुरीको पूर्ण सरसफाइका सूचकहरूको सर्वेक्षण प्रतिवेदनबाट हालसम्म ४ हजार १ सय ५१ घरपरिवार वा ५६ प्रतिशतले सरसफाइका सूचकहरू पूरा गरेकोमा गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाई युक्त बनाउनको लागि गैर सरकारी संस्था सँगको समन्वय र सहकार्यमा सरसफाइका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरी आगामी २ वर्षभित्रमा सरसफाइको क्षेत्रमा सूचकहरूको उपलब्धिलाई शत प्रतिशतमा पुर्याई पूर्ण सरसफाइउन्मुख गाउँपालिका बनाइने छ ।

२.३. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी करण तर्फ:

क. समाजमा रहेका कुरिती, जातीय भेदभाव, कुप्रथा, लैंगिक हिंसा, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार विरुद्ध सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनुका साथै गाउँपालिकामा एक लैंगिक हिंसा निवारण कोषको स्थापना गरी लैंगिक हिंसामा परेकाहरूलाई संरक्षण र पुनर्स्थापना गरिने छ ।

ख. महिलाहरूको शसक्तीकरणको लागि महिला सहकारी संस्थाहरूको सुदृढीकरण र गाउँपालिकास्तरका महिला उद्यमीहरूको संजाल स्थापनाका लागि गाउँपालिकाले आवश्यक सहजीकरण गर्ने छ ।

ग. महिला, बालबालिका, अपांगता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, यौनिक तथा लैंगिक अल्पसंख्यकहरूको तथ्यांक संकलन र अद्यावधिक गरी उनीहरूको अवस्थामा सुधार ल्याउन लक्षित कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।

घ. बालवालीकाको अधिकार सुनिश्चित गर्नको लागि वाल प्रोफाईल निर्माण तथा बाल लगानी योजना तर्जुमा गरि सोको आधारमा बालमैत्री स्थानीय शासनका कार्यक्रमहरु संचालन गरि बालमैत्री गाउँपालिका निर्माण गर्न पहल गरिने छ ।

३. भौतिक पूर्वाधार विकास तर्फ: {

३.१. सडक तथा पुल:

क. गाउँपालिका देखि वडा र जिल्ला सदरमुकाम सम्म पुग्ने पालिका भित्रका मुख्य सडकहरुको स्तरोन्नति गरी यातायातको सहज पहुँच सुनिश्चित गरिने छ ।

ख. गाउँपालिकादेखि केन्द्र जोड्ने च्यानडाँडा- डिभर्ना-खन-खनदह-सावडाँडा-डाँडाकटेरी मोटरबाटोलाई कालोपत्रे सडकको रुपमा स्तरोन्नतिको कार्य आ व ०७७/०७८ मा प्रारम्भ गरिने छ ।

ग. राष्ट्रिय स्तरका सडकहरु सालझण्डी- सन्धिखर्क-ढोरपाटन र पोखरा-रिडी-सुर्खेत सडक अन्तर्गत मालारानी गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको खण्डमा सडकको यथाशिघ्र कालोपत्रेको कार्य सम्पन्न गर्नको लागि संघीय सरकारका निकायसँग आवश्यक समन्वयात्मक पहल गरिने छ ।

ग. गाउँपालिका भित्रको यातायातलाई १२ महिना सुचारु हुनेगरी सडकहरुलाई नियमित मर्मतसम्भार गरी सहज ढुवानी तथा आवागमनको प्रबन्ध मिलाइने छ ।

३.२. सिचाई तर्फ:

क.

३.३ भवन तथा सहरी विकास तर्फ:

क. यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका दलित तथा विपन्न परिवारका खरले छाएका छाना हटाई जस्तापाताले छाना छाउने कार्यक्रमलाई आगामी आ.व. २०७७/७८ मा सम्पन्न गर्ने गरि बजेटको ब्यवस्था मिलाईने छ ।

ख. गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन, वडा कार्यालयका भवनहरूको निर्माणको कार्य आ व ७७/७८ मा सम्पन्न हुने गरी अगाडि बढाईने छ ।

३.४ उर्जा

क. काठकापोल विस्थापन र बिद्युत लाईन मर्मत तथा सुधार विस्तार गरि बिद्युत आपुर्तिमा नियमितता तथा स्तरवृद्धि र सडक सौर्यबत्ती जडानको कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।

३.५ सञ्चार:

क. सूचना र सञ्चारको क्षेत्रमा इ-हुलाक पद्धतिको अवलम्बन गरी विद्युतीय सञ्चार प्रणालीको विकास गरिने छ ।

ख. गाउँपालिकाको सुशासन र समृद्धिको निम्ति सूचना र सञ्चार माध्यमहरूको उपयोग गरी जनस्तरमा पारदर्शिताको प्रत्याभूति प्रदान गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

४. वन तथा वातावरण

क. मालारानी गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक तथा सरकारी बनहरूमा आय आर्जन हुने खालका जडिबुटिजन्य बिरुवाहरू, अन्य निर्यात योग्य दालचिनि, टिमुर, अम्रीसो लगायतका बोट बिरुवाहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।

ख. सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति, वन संजालहरूसँगको सहयोग र समन्वयमा सामुदायिक वन तथा भु-उपयोगलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।

ग. वनक्षेत्रको विकास र संरक्षणको लागि वृक्षारोपण, कु-काठहरूको विस्थापन र उपयोगको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारका निकायसँगको समन्वयमा वन विकासका कार्यक्रमहरू अगाडि बढाईने छ ।

घ. पानीका स्रोतहरु संरक्षणको लागि रिचार्ज पोखरीहरुको मर्मत सम्भार र थप रिचार्ज पोखरी निर्माणलाई विभिन्न कार्यक्रमसँग आबद्ध गरि अभियानको रुपमा अगाडि बढाइने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।

ङ. लोप हुन लागेका मुहानहरुको संरक्षण गर्न आकर्षक विरुवाहरुको रोपण, रिचार्ज पोखरीहरुको निर्माण, पहिरोहरुको नियन्त्रण गर्ने नियमित कार्यक्रमहरुको संचालन गर्दै उक्त क्षेत्रको प्राकृतिक सौन्दर्यतालाई थप व्यवस्थित गरिने छ ।

घ. वातावरण मैत्री स्थानीय सरकारको अवधारणाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै वातावरण मैत्री स्थानीय सरकारको रुपमा मालारानी गाउँपालिकाको पहिचान गराइने छ ।

ङ. जलवायु परिवर्तनका असरहरु न्युनिकरणका लागि जलवायु अनुकुलनका कार्यक्रमहरु नियमित रुपमा संचालन गरिने छ ।

५. विपद् व्यवस्थापन:

क. जिल्ला दैवि प्रकोप तथा उद्धार समितिको समन्वयमा प्रभावकारिता ल्याउँदै गाउँपालिकामा रहेको विपद् व्यवस्थापन समितिलाई कृयाशिल बनाई विपदमा परेकाहरुको राहात वितरण प्रकृयालाई छिटोछरितो, सहज र थप पारदर्शी बनाईने छ ।

ख. आगलागी, प्राकृति प्रकोप तथा विपदजन्य समयमा तत्काल उद्धार र प्रकोप पिडितलाई राहात र पुनस्थापनाको लागि पालिका वडा हुदै टोल विकास संस्था स्तर सम्म संञ्जाल निर्माण गरि सिघ्र कार्यान्वयन गरिने छ ।

६. सू शासन र संस्थागत क्षमता विकास:

क. गाउँपालिका र अन्तर्गत कार्यलयका सेवा प्रदायक जनशक्तिको सिप र क्षमता विकासको लागि सम्बन्धित विषय क्षेत्रका विज्ञहरु मार्फत् अभिमूखीकरण कार्यक्रमलाई नियमित रुपमा सञ्चालन गरिने छ ।

ख. गाउँपालिकाबाट सम्पादन हुने सेवा प्रवाह र विकास निर्माणमा आम मालारानीवासीमा सू-शासनको प्रत्याभुतीको लागि नियमित रुपमा सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रमलाई आम सरोकारवालाहरुको सहभागीतामा थप जोड दिई प्रभावकारी बनाइने छ ।

ग. सेवा प्रवाहलाई मैत्रीपूर्ण, जवाफदेही, पारदर्शी बनाउन संस्थागत सुदृढिकरणका कार्यक्रमहरु थप प्रभावकारी रुपमा ल्याइने छन् ।

घ. कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुका लागि अवलोकन भ्रमण तथा क्षमता विकासका तालिमहरु सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

६.३ राजस्व तथा वित्तीय व्यवस्थापन

क. राजस्व परिचालन प्रणाली र राबस्व प्रशासनलाई कृयाशिल बनाउँदै आन्तरिक राजस्व संकलनका क्षेत्रहरुको थप पहिचान तथा करको दरलाई आ व ७६/७७ कै यथावत् राखी दायरा फराकिलो बनाई लगानी, उत्पादन तथा उपयोगको मात्रा मूल्यांकन संयन्त्र निर्माण गरी राजस्व संकलन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

क. मालारानी गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका व्यवशाय, उद्योग, सेवा प्रदायक संस्थालाई गाउँपालिकामा दर्ता गरी सेवा सञ्चालनमा ल्याउन नियमन र सहजीकरण गरी करदाताहरुलाई कर तिर्न उत्प्रेरित गर्दै पुरस्कार र दण्डको नीति अपनाई उत्कृष्ट करदातालाई प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाइने छ ।

७. अन्तर निकाय समन्वयः

क. यस गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिको लागि छिमेकि गाउँपालिका र नगरपालिकाहरु एवं संघ/संस्था, राजनीतिक दल, नागरिक समाज, आम सञ्चार तथा विज्ञहरुविचको समन्वय र सहयोगको आदान-प्रदानलाई परिणाममूखी बनाइने छ ।

अन्त्यमा,

यस मालारानी गाउँपालिकाको आर्थिक समृद्धि र दिगो विकासको लागि ल्याइएका उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन हुने मैले पूर्ण विश्वास लिएको छु । यहाँका सम्पूर्ण वर्ग-समूदायको जीवनस्तरलाई उच्च बनाई समृद्ध पालिका सुखि जनताको पहिचान दिलाउन दिर्घकालिन सोंचका साथ ल्याइएका नीति तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न जनप्रतिनिधि, राष्ट्र सेवक कर्मचारी, आम सञ्चारकर्मी, नागरिक समाज, बुद्धिजीवी, युवावर्ग, संघ/संस्था लगायतका सम्पूर्ण मनहरुको सकारात्मक सहयोगको अपेक्षा राख्दछु । गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउनको लागि अहोरात्र खटिइ नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाको विषयमा अथक सहयोग पुर्याउनु हुने मालारानी गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष ज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिका पदाधिकारी ज्यूहरु, विषयगत समितिका पदाधिकारी ज्यूहरु, सभाका सदस्यज्यूहरु, नागरिक समाज र राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, सुरक्षाकर्मी तथा सञ्चारकर्मी लगायतका सबै-सबैलाई विशेष धन्यवाद दिदै बिदा हुन्छु ।
धन्यवाद ।

आषाढ १०, २०७६

धन्यवाद, जय मालारानी
बालकृष्ण शर्मा आचार्य